

Staten skulde yde direkte Laan til Foreningerne. Imidlertid, Rigsdagen og Regeringen satte denne Bestemmelse ind, at Staten skulde yde Laan, men det fremgik ogsaa af Udtalelserne baade den Gang og i Dag fra det ærede 4de Medlem for 2den Kreds (P. G. C. Jensen), der var Ordfører ved Behandlingen her i Landstinget i Samlingen 1897—98, at Landstinget kun tænkte sig denne Lov som en midlertidig Ordning. Det, jeg for mit Vedkommende anser for den eneste Ulempe derved, er, at der ikke i Loven er gjort mindste Antydning af, hvorledes man skal komme bort fra denne Ordning, saaledes at man kunde i Fremtiden danne lignende Forskudsforeninger uden direkte Tilskud, Laan fra Statskassen. Det er netop denne Ordningens Midlertidighed, der gør, at der igen kommer Krav til Statskassen. Jeg vil takke den højtærede Landbrugsminister for hans venlige Udtalelser i Dag. Jeg indrømmer, at man selvfølgelig ikke kan fortsætte uafbrudt ad denne Vej, og ogsaa den ærede sidste Taler har fuldstændig Ret i, at man ikke kan gaa saa vidt, at Staten netop her i dette høje Ting blev betragtet som et Forsøg, vilde jeg anse det for i højeste Grad uheldigt, om man allerede paa dette Stadium vilde hindre dette Forsøgs Fortsættelse. Naar derimod den højtærede Landbrugsminister og ligeledes den sidste ærede Taler toge Afstand paa enkelte Punkter, kan jeg meget godt forstaa de Betænkkeligheder, der i Øjeblikket kunne være ved at yde disse Laan til samme Rente, som de bleve ydede til i 1898, og jeg kan ikke sige andet, end at, hvis dette høje Ting skulde ønske at gaa til at forhøje Renten, er der meget, der taler derfor. Thi selv om man noget forhøjede Renten, vilde Forskudsforeningerne i Øjeblikket kunne have betydelig Fordel af saadanne Laan. Det har efterhaanden vist sig, at Foreningerne vistnok kunne nøjes med at tage fra $\frac{1}{2}$ til $\frac{3}{4}$ pCt. mere for Udlaan, end de give for Pengene. Jeg kender i alt Fald en Forskudsforening, der til næste Aar har tænkt paa at nedsætte Renten til $\frac{3}{4}$ pCt. Jeg skal altsaa indrømme, at der paa dette Punkt kan være Grund til at tage Forbehold, og jeg skal ogsaa indrømme, at særlig vil det have sin Betydning, hvorfra man kan faa disse Penge, og her har Landbrugsministeren ogsaa taget Forbehold. Saa vidt jeg ved, er Statskassens Kassebeholdning ikke saa stor, at man med Rimelighed vil kunne tage

Beløbene derfra. Som sagt: paa dette Punkt er der Grund til at tage Forbehold, men alligevel haaber jeg, at det vil lykkes at gennemføre denne Lov.

Naar den ærede sidste Taler mente, at man burde søge forskellige Oplysninger for at faa at vide, hvorledes Loven har virket, saa er det jo en meget naturlig Fordring, men jeg skal dog bemærke, at Loven har virket saa kort, at disse Oplysninger, som ville fremkomme, ikke ville have meget stor Betydning. Loven har virket saa kort, at de fleste Forskudsforeninger ikke have endt deres Regnskabsaar, i alt Fald ikke endt det saaledes, at de 9-Maaneders Laan ere udløbne, saa at f. Eks. det Forhold, som der kunde være Tale om at faa noget at vide om, nemlig hvorvidt Debitorerne prompte have tilbagebetalt deres Laan, vanskeligt vil kunne faas oplyst. — Jeg skal ogsaa tilføje, at det efter min Mening vil være noget vanskeligt gennem disse Oplysninger, som det ærede Medlem sagde, at faa at vide, om det kun er de egentlig trængende, der have faaet disse Laan, eller ej. Naar det ærede Medlem brugte et saadant Udtryk som, at Loven har ikke opnaaet sit Formaal, hvis de trængende ikke vare medtagne, tør jeg jo ikke sige, hvad det høje Ting her havde til Hensigt med Loven, men det kan dog ikke have været Mening, at kun de skulde faa Fordel af Loven, der sad saa daarligt i det, at de overhovedet ikke kunde faa Laan. Det, der var Tanken, var at skabe en fornuftig Maade, hvorpaa Landbruget kunde faa Driftslaan, og der var ikke Tale om, at der i disse Foreninger kun skulde kunne optages de Mennesker, som ellers ikke kunde laane noget, og som pekuniært set intet vare værd. Det har ikke været Tilfældet, og det vilde ogsaa have været i høj Grad uheldigt, thi saa vilde Statskassen jo løbe en meget stor Risiko. Som Forholdet er nu, tror jeg ikke, at Statskassen vil lide andet Tab end det Rentetab, som den selvfølgelig vil faa, paa Grund af den solidariske Sikkerhed vil Staten efter min Mening ikke lide noget andet Tab gennem disse Forskudsforeninger. Men derved forudsættes jo ogsaa, at det ikke alene er de trængende, der her er Tale om.

Idet jeg selvfølgelig indrømmer, at det vil være naturligt, at denne Sag drøftes nøjere, vil jeg blot udtale det Haab, at denne Drøftelse ikke vil vare for længe, og at det vil lykkes at gennemføre Lovforslaget allerede i denne Samling.